

Bydgoszcz, 9 października 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.27.2019.JDa/RK/AJe

**Pan
Tomasz Siekierka
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Mickiewicza 22 a
89-410 Więcbork**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 z późn.zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Mickiewicza 22 a, 89-410 Więcbork (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 17, 20 września 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

na podstawie Upoważnienia Nr 491/2019 z dnia 5 września 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 16 września 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Tomasza Siekierki – Dyrektora MGOPS, Kierownika Działu Wsparcia Rodziny, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Więcbork ww. zadanie realizuje MGOPS, na podstawie Zarządzenia Burmistrza Więcborka Nr 0050.98.2011 z dnia 2 listopada 2011 r.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 26 czerwca 2018 r. przyjętego Uchwałą Nr XLV/339/18 Rady Miejskiej Więcbork. W dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 1 lutego 2019 r., wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora Nr DO.021.6.2019. W dokumencie ujęto strukturę organizacyjną Ośrodka, wyodrębniono Dział Wsparcia Rodziny, co jest zgodne z art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

Wyszczególniono zadania Działu zgodnie z art.15 ustawy o wspieraniu rodziny.

Burmistrz Gminy Więcbork Upoważnieniem Nr SO.K.077.20.2011, z dnia 2 listopada 2011 r., upoważnił Dyrektora MGOPS p. Tomasza Siekierkę do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*

- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letnie Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata:

- 2015-2017 przyjęty Uchwałą Nr III/16/2014 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 29 grudnia 2014 r.,
- 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/293/17 Rady Miejskiej Więcborku z dnia 30 listopada 2017 r.

Głównym celem bieżącego programu jest wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program zawiera diagnozę środowiska lokalnego, dane statystyczno-diagnostyczne, które pozwoliły na określenie celów szczegółowych. Do każdego zadania przypisano wskaźnik, termin realizacji oraz wskazano realizatora.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MGOPS dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawił potrzeby z tym związane. Sprawozdania za lata 2017 i 2018 zostały przekazane do Rady Miejskiej Więcbork w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2016 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 11 grudnia 2014 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lutego 2017 r. do 17 lutego 2019 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 5 marca 2012 r. do 13 czerwca 2016 r. oraz od 1 marca 2019 r. do chwili obecnej (od 1 marca 2019 r. przebywa na zwolnieniu lekarskim).

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 33 rodziny, w tym 9 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 29 rodzin, w tym 10 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 23 rodziny, w 10 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystenci równocześnie nie pracowali z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresie czynności* asystentów uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Więcbork tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i uzyskiwał od rodziny pisemną zgodę na współpracę z asystentem rodziny.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Rodzina otrzymuje informację, że została objęta wsparciem asystenta, od kiedy i kto będzie pełnił funkcję asystenta rodziny. Wskazana data na dokumencie jest datą, za którą uważa się początek współpracy rodziny z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Schemat wsparcia rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi z wykorzystaniem usługi asystenta rodziny, określa również wewnętrzne Zarządzenie nr DO.021.16.2016 Dyrektora MGOPS z dnia 9 maja 2016 r.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę wstępną sytuacji rodziny, analizę sytuacji szkolnej dziecka, analizę sytuacji zdrowotnej członków rodziny, analiza sytuacji osoby pozostającej bez pracy, dziennik wizyt

w środowisku rodzinnym, działania krótkoterminowe, plan pracy z rodziną, miesięczne sprawozdanie z podjętych działań, okresową ocenę pracy asystenta rodziny z rodziną, ocenę końcową pracy asystenta rodziny z rodziną.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Niektóre okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane przez asystenta p. XX zostały opracowane w późniejszym terminie, co spowodowane było długotrwałym zwolnieniem lekarskim.

Plany pracy opracowywane były wspólnie z rodziną, po dokonaniu oceny sytuacji rodziny. Dokument zawierał przewidywane efekty oraz uwzględniał terminy realizacji działań, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy. Monitoring prowadzony jest co najmniej 2 razy w tygodniu, przez okres od 3-6 miesięcy. Z monitoringu sporządzane są miesięczne sprawozdania.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu zostaje podjęta przez asystenta po ocenie realizacji planu pracy dokonanej wspólnie z członkami rodziny i pracownikiem socjalnym. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w planie pracy, zmiany miejsca zamieszkania oraz zaprzestania współpracy przez rodzinę.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników MGOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: policją, oświatą, służbą zdrowia, terapeutami, pedagogami, psychologami. W zależności od problemów i potrzeb rodziny, podejmowane są dalsze działania.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny, w których wystąpiło zjawisko przemocy zaangażowane były następujące służby: pracownik socjalny, policja, przedstawiciele oświaty, służby zdrowia, terapeuci. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia, w tym założono „Niebieską Kartę”, udzielano rodzinie wsparcia, kierowano do specjalistów.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Więcbork w okresie objętym kontrolą funkcjonowała jedna placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Regulamin organizacyjny Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” wprowadzony został Zarządzeniem Dyrektora MGOPS Nr 0161/23/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r.

Placówka prowadzona jest w formie opiekuńczo-wychowawczej, przeznaczona jest dla 30 dzieci w wieku od 6 do 16 lat. Poza zagospodarowaniem czasu wolnego (rękodzieło, warsztat ceramiczny, zajęcia kulinarne, zajęcia plastyczne, zajęcia sportowe), placówka zapewnia także pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych, zajęcia wyrównawcze, zajęcia profilaktyczne, zajęcia w sali doświadczania świata, wsparcie psychologa dla dzieci, opiekunów prawnych i kadry oraz indywidualne zajęcia logopedyczne. W okresie ferii zimowych oraz wakacji letnich MGOPS zapewnia dzieciom z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny dowóz na zajęcia do świetlicy środowiskowej (po uprzednim wyrażeniu zgody przez rodzina i chęci dzieci do udziału w zajęciach).

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Więcborku dzieci i młodzież mogą rozwijać swoje zainteresowania i pasje w różnorodnych pracowniach np.: studio nagrań, pracownia muzyczna, teatralna, tańca, sztuk plastycznych, rzeźby. Na terenie Sypniewa działa Wiejski Dom Kultury, który organizuje wiele festynów i pikników. Bardzo prężnie działają także sekcje piłkarskie w Miejsko-Gminnym Ludowym Klubie Sportowym „GROM”.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Więcbork nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem oraz nie była prowadzona oficjalna kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodzin wspierających.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Więcbork zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego, pedagogicznego, psychologicznego). Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie w Więcborku w 2017 r. przystąpiło do realizacji Projektu „Rodzina tu się wszystko zaczyna” dofinansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. W ramach realizacji Projektu zostały przeprowadzone warsztaty dla rodziców, które były przeznaczone dla rodzin objętych wsparciem asystenta, jak również dla rodzin, w których powyższa forma wsparcia ustała. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzielił Dyrektor MGOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 82 438,87 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 111 990,90 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 88 327 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracują z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Współpraca polega na wzajemnych kontaktach, wymianie informacji. Asystenci biorą udział w Okresowych Ocenach Sytuacji Rodziny, współpracują z koordynatorem przy tworzeniu planu pracy z rodziną.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 24 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 24 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 17 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 22 stycznia 2019 r.
- e) za I półrocze 2019 r. w dniu 17 lipca 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1195).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.¹

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).